

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมา

สำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดทำการศึกษาสำรวจประชากรสูงอายุมาแล้ว 4 ครั้ง โดยครั้งแรกดำเนินการสำรวจในปี 2537 ต่อมาในปี 2545 ปี 2550 และปี 2554 ผลจากการสำรวจที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและเห็นได้ชัด โดยปี 2537 มีผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 6.8 ของประชากรทั้งประเทศ ปี 2545 และ 2550 เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 9.4 และ 10.7 ตามลำดับ และในปี 2554 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 12.2 ซึ่งเป็นผลจากการที่ประเทศไทยประสบผลสำเร็จในนโยบายด้านประชากรและการวางแผนครอบครัว ทำให้อัตราเกิดลดลงอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งความก้าวหน้าทางการแพทย์ สาธารณสุข และเทคโนโลยี ทำให้ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น ส่งผลให้โครงสร้างประชากรของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไป เป็นโครงสร้างแบบผู้สูงอายุ หรืออาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในอาเซียนที่เข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย (Aging Society) การเป็นสังคมสูงวัย คือ การที่มีจำนวนผู้สูงอายุหรือประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นจนมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ในขณะที่วัยเด็กและแรงงานลดน้อยลงเรื่อยๆ จึงส่งผลกระทบต่อสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ทำให้ต้องมีการจัดระบบการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งเรื่องการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัด การจัดสรรสวัสดิการที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งการบริการทางการแพทย์ ที่จำเป็นในระยะยาว

2. วัตถุประสงค์

เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลผู้สูงอายุ ดังนี้

1. ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม ภาวะสุขภาพ และลักษณะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

2. ความมั่นคงในการดำเนินชีวิต การมีหลักประกัน ความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต ความต้องการและความช่วยเหลือด้านต่างๆ

3. การมีผู้ดูแล และความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ (ถามจากผู้ดูแลผู้สูงอายุ)

3. ประโยชน์

ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ใช้อ้างอิงทั้งในภาครัฐบาล เอกชน รวมทั้งสถาบันการศึกษาต่างๆ ดังนี้

3.1 ภาครัฐ

1) ใช้ในการจัดทำดัชนีชี้วัดด้านประชากรสูงอายุ เช่น สัดส่วนผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในบ้านที่มีสภาพที่เหมาะสมสัดส่วนของผู้สูงอายุที่ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี สัดส่วนผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ เป็นต้น

2) เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนจัดบริการด้านสาธารณสุข โรงพยาบาล บ้านพักคนชรา และสถานที่สาธารณะ เป็นต้น

3.2 ภาคเอกชน

ผู้ประกอบการใช้ประกอบการวางแผนตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนผลิตสินค้าและบริการที่เหมาะสมสำหรับคนสูงวัย เช่น เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ เครื่องสุขภัณฑ์ เป็นต้น

3.3 สถาบันการศึกษา

นำไปใช้ในการศึกษาวิเคราะห์วิจัยที่เกี่ยวกับประชากรสูงอายุ

4. ขอบข่ายและคัมรวม

ประชากรที่อยู่ในคัมรวมของการสำรวจ ได้แก่ บุคคลผู้อาศัยอยู่ในครัวเรือนส่วนบุคคลที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลทั่วประเทศ

ยกเว้น สมาชิกในครัวเรือนที่เป็นทหารประจำการ

5. รายการข้อมูลที่เก็บรวบรวม

1. ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุดที่จบการทำงาน

2. การมีบุตร ได้แก่ จำนวนบุตร บุตรในครัวเรือน บุตรนอกครัวเรือน

3. ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ แหล่งรายได้ จำนวนรายได้ที่ได้รับ การออม

4. ลักษณะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

5. การเกื้อหนุนและการเยี่ยมเยียน ได้แก่ การได้รับเงิน/อาหาร/เสื้อผ้าจากบุตร ความถี่ในการติดต่อและการเยี่ยมเยียนกับบุตร

6. ภาวะสุขภาพและการดูแลสุขภาพ ได้แก่ ภาวะสุขภาพทางกาย สวัสดิการการรักษาพยาบาล ความสามารถในการทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ เช่น การออกกำลังกาย การรับประทานผัก ผลไม้ การดื่มสุรา การสูบบุหรี่

7. การเข้าร่วมกิจกรรมและการรับรู้ข่าวสาร ได้แก่ การเป็นสมาชิกและการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม/ชมรม การเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน/ชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านผู้สูงอายุและแหล่งที่ได้รับฯ

8. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ดูแล (สัมภาษณ์ผู้ดูแล) ได้แก่ เพศ อายุ ความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ ระดับการศึกษาสูงสุดที่จบ ความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุเบื้องต้น เช่น การป้องกันอาการท้องผูก ปริมาณน้ำดื่มที่เพียงพอต่อวัน และการดูแลเมื่อผู้สูงอายุเป็นไข้สูง เป็นต้น

9. สภาพที่อยู่อาศัยและการเป็นเจ้าของทรัพย์สินเครื่องใช้ต่างๆ ได้แก่ ประเภทของที่อยู่อาศัย ลักษณะของที่อยู่อาศัย การมีราวสำหรับยึดเกาะ การเป็นเจ้าของเครื่องใช้ของสมาชิก ได้แก่ โทรศัพท์ เครื่องเล่นวิดีโอ/วีซีดี/ดีวีดี โทรศัพทมือถือ รถยนต์ส่วนบุคคล เป็นต้น

6. ระเบียบวิธีการสำรวจ

การสำรวจนี้ใช้ระเบียบวิธีการสำรวจด้วยตัวอย่าง (Sample Survey method) โดยใช้แผนการสุ่มตัวอย่างแบบ Stratified Two Stage Sampling โดยมีจังหวัดเป็นสตราตัม (Stratum) ซึ่งมีทั้งสิ้น 77 สตราตัม และในแต่ละสตราตัม (จังหวัด) ได้แบ่งออกเป็น 2 สตราตัมย่อยตามลักษณะการปกครอง คือ ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล โดยมีเขตแ่งนับ (Enumeration Area) เป็นตัวอย่างขั้นที่หนึ่ง รวมทั้งสิ้น 5,970 เขตแ่งนับ ครัวเรือนส่วนบุคคลเป็นตัวอย่างขั้นที่สอง ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนตัวอย่างทั้งสิ้น 83,880 ครัวเรือน

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ทำการสัมภาษณ์สมาชิกในครัวเรือนส่วนบุคคลที่ตกเป็นตัวอย่างพร้อมกันทั่วประเทศ ด้วยเครื่อง Tablet ระหว่างวันที่ 1 – 14 ของเดือนมิถุนายน กรกฎาคม และสิงหาคม พ.ศ. 2557

8. การประมวลผลข้อมูล

- ทำการบันทึกข้อมูลด้วยเครื่อง Tablet
- ส่งข้อมูลจากเครื่อง Tablet เข้าสู่ส่วนกลาง
- ตรวจสอบข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ และประมวลผลที่ส่วนกลาง

9. การเสนอผล

- รายงานผลเบื้องต้น (Pocket book)
- รายงานผลฉบับสมบูรณ์ (ระดับภาค และทั่วราชอาณาจักร)

10. การปิดตัวเลข

ตัวเลขที่นำเสนอผลในตารางสถิติเป็นตัวเลขที่ได้จากการประมาณผล หรือถ่วงน้ำหนัก (Weight) ดังนั้นผลรวมของแต่ละจำนวนในแต่ละสตรัมอาจไม่เท่ากับยอดรวมที่นำเสนอ เนื่องจากข้อมูลแต่ละจำนวนได้ถูกปิดเศษเป็นอิสระจากกัน

11. คำจำกัดความ

1. ผู้สูงอายุ

หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทั้งชายและหญิง แต่ในการสำรวจครั้งนี้ให้สัมภาษณ์สมาชิกที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป

2. อายุ

หมายถึง อายุเต็มปีบริบูรณ์ นับถึงวันคล้ายวันเกิดครั้งสุดท้ายก่อนวันสัมภาษณ์

3. สถานภาพสมรส

หมายถึง ความผูกพันระหว่างชายกับหญิงในการเป็นสามี ภรรยา โดยแบ่งได้ดังนี้

- 1) โสด ได้แก่ ผู้ที่ยังไม่เคยสมรส
- 2) สมรสและคู่สมรสอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ได้แก่ ผู้ที่อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา และอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ไม่ว่าจะได้ทำการสมรสกันอย่างถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม
- 3) สมรสแต่คู่สมรสไม่ได้อยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ได้แก่ สามีและภรรยาที่อาศัยอยู่คนละครัวเรือน แต่ยังคงมีความผูกพันฉันท์สามีภรรยา
- 4) หม้าย ได้แก่ ผู้ที่คู่สมรสได้ตายไปแล้ว และขณะนี้ยังไม่ได้สมรสใหม่
- 5) หย่า ได้แก่ สามีภรรยาที่เคยสมรสกัน โดยมีการจดทะเบียนสมรสอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่ ณ วันที่ทำการสัมภาษณ์ได้จดทะเบียนหย่ากันอย่างถูกต้องตามกฎหมายเรียบร้อยแล้ว
- 6) แยกกันอยู่ ได้แก่ ผู้ที่มีได้อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาแล้ว แต่ยังไม่ได้หย่ากันตามกฎหมาย รวมทั้งผู้ที่มีได้สมรสอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่ไม่ได้อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาแล้ว

สำหรับ “แม่ชี” ให้ใช้หลักปฏิบัติเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา

4. การอ่านออกและเขียนได้

หมายถึง ความสามารถในการอ่านออกและเขียนได้ในภาษาใด ๆ ก็ได้ ในประโยคง่าย ๆ โดยเข้าใจความหมาย และสามารถใช้ในชีวิตประจำวันได้ถ้าอ่านออกเพียงอย่างเดียวแต่เขียนไม่ได้ ถือว่าเป็นผู้ที่อ่านเขียนไม่ได้

รวมทั้งภาษาเบลล์ของคนตาบอด ถ้าคนตาบอดสามารถอ่านภาษาเบลล์ได้ ให้ถือว่าเป็นผู้อ่านออกและเขียนได้ด้วย

5. ระดับการศึกษาที่สำเร็จ

หมายถึง ชั้นหรือปีที่สอบไล่ได้เป็นครั้งสุดท้ายนับถึงวันก่อนวันสัมภาษณ์ ไม่รวมวิชาชีพระยะสั้นที่ไม่มีวิชาสามัญสอน เช่น ตัดผม ตัดเสื้อซ่อมคอมพิวเตอร์

6. บุตรที่ยังมีชีวิตอยู่

ในที่นี้หมายถึง บุตรของผู้สูงอายุเอง และบุตรเลี้ยง/บุตรบุญธรรม

- บุตรของผู้สูงอายุเอง โดยรวมบุตรจากการแต่งงานทุกครั้ง ทั้งนี้ไม่รวมทารกที่ตายก่อนคลอดหรือ แท้ง
- บุตรเลี้ยง หมายถึง บุตรที่เกิดจากสามีหรือภรรยาที่ไม่ใช่คนปัจจุบัน
- บุตรบุญธรรม หมายถึง บุตรที่จดทะเบียนเป็นบุตรบุญธรรมอย่างถูกต้องตามกฎหมายหรือบุตรของคนอื่นที่นำมาเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม ถึงแม้ไม่ได้จดทะเบียนเป็นบุตรบุญธรรมอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

7. งาน

หมายถึง กิจการที่ทำที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ คือ

- 1) กิจการที่ทำแล้วได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินหรือสิ่งของ เช่น อาหาร เสื้อผ้า ของใช้ต่าง ๆ เป็นต้น ค่าตอบแทนเป็นเงินอาจจ่ายเป็นรายเดือน รายสัปดาห์ รายวัน หรือรายขึ้นก็ได้
- 2) กิจการที่ทำแล้วได้ผลกำไร หรือมีหวังที่จะได้รับผลกำไร หรือส่วนแบ่งเป็นการตอบแทน เช่น ประกอบการค้าขาย ทำโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น
- 3) กิจการที่ทำให้กับธุรกิจของสมาชิกในครัวเรือน โดยไม่ได้รับค่าจ้างหรือผลกำไรตอบแทนอย่างใด ซึ่งสมาชิกในครัวเรือนที่ประกอบธุรกิจนั้นจะมีสถานภาพการทำงานเป็นประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือนายจ้าง

ผู้มีรายได้จากดอกเบี้ยธนาคาร พันธบัตร เงินปันผลบริษัท เงินบำนาญ หรือผู้มีรายได้จาก ดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าเช่าสินทรัพย์ โดยไม่ได้ทำในรูปของ ธุรกิจ และไม่ได้มีอาชีพอย่างอื่นอีก ถือว่าผู้นั้น ไม่ได้ทำงาน

แต่ผู้มีรายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ หรือให้เช่า สินทรัพย์ โดยทำในรูปธุรกิจให้ถือว่าผู้นั้นทำงาน

8. อาชีพ

หมายถึง ประเภทหรือชนิดของงานที่ผู้นั้นทำอยู่ กรณีที่ทำงานหลายอาชีพ หลักในการ ตัดสินใจว่าอาชีพใดเป็นอาชีพหลักมีดังนี้คือ

- 1) อาชีพที่ใช้เวลาทำงานมากกว่า
- 2) ถ้าใช้เวลาเท่ากัน ให้ถืออาชีพที่ให้รายได้มากกว่า
- 3) ถ้าใช้เวลาและมีรายได้เท่ากัน ให้ผู้ตอบ สัมภาษณ์เลือกเอาอาชีพใดอาชีพหนึ่ง
- 4) ถ้าผู้ตอบสัมภาษณ์ตอบไม่ได้ ให้เลือก อาชีพที่ใช้เวลาทำงานมากที่สุด

9. สถานภาพการทำงาน

หมายถึง สถานะของบุคคลที่ทำงานใน สถานที่ที่ทำงานหรือธุรกิจ ดังนี้คือ

- 1) นายจ้าง คือ ผู้ประกอบธุรกิจของตนเอง หรือประกอบธุรกิจร่วมกับหุ้นส่วนตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป โดยมีประเภทของงานเป็น “งานส่วนตัว” เพื่อหวัง ผลกำไรหรือส่วนแบ่ง และได้จ้างบุคคลอื่นมา ทำงานในธุรกิจในฐานะลูกจ้าง

นายจ้างในที่นี้ไม่ได้หมายถึง ผู้ที่จ้าง คนงานทำงานประเภทงานในบ้านเรือน ซึ่งไม่ เกี่ยวกับธุรกิจ เช่น ผู้ที่จ้างคนมาทำอาหารในบ้าน ทำความสะอาดบ้าน ซักผ้า เป็นต้น

- 2) ผู้ประกอบธุรกิจของตนเอง หมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจของตนเองโดยลำพังผู้เดียวหรือ อาจมีบุคคลอื่นมาร่วมกิจการด้วยเพื่อหวังผลกำไร หรือส่วนแบ่ง และไม่ได้จ้างลูกจ้างแต่อาจมีสมาชิก ในครัวเรือน หรือผู้ฝึกงานมาช่วยทำงานโดยไม่ได้รับ ค่าจ้าง หรือค่าตอบแทนอย่างอื่นสำหรับงานที่ทำ

- 3) ช่วยธุรกิจครัวเรือน หมายถึง ผู้ที่ช่วย ทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้างในไร่นา เกษตร หรือใน ธุรกิจของสมาชิกในครัวเรือน

- 4) ลูกจ้าง หมายถึง ผู้ที่ทำงานโดยได้รับ ค่าจ้างตอบแทนเป็นรายเดือน รายสัปดาห์ รายวัน หรือรายชิ้นหรือเหมาจ่าย ค่าตอบแทนที่ได้รับจาก การทำงานอาจจะเป็นเงิน หรือเป็นสิ่งของก็ได้ ลูกจ้างแยกเป็น 3 ประเภท คือ

ก. ลูกจ้างรัฐบาล หมายถึง ข้าราชการ พนักงานเทศบาล พนักงานองค์การบริหารส่วน จังหวัดเจ้าหน้าที่องค์การระหว่างประเทศ ตลอดจนลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวของ รัฐบาล

ข. ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ หมายถึง ผู้ที่ทำงาน ให้กับรัฐวิสาหกิจ

ค. ลูกจ้างเอกชน หมายถึง ผู้ที่ทำงาน ให้กับเอกชนหรือธุรกิจของเอกชน รวมทั้งผู้ที่ รับจ้างทำงานบ้าน เช่น ซักรีดเสื้อผ้า เลี้ยงเด็ก ทำกับข้าว ทำความสะอาดบ้าน เป็นต้น

- 5) สมาชิกของการรวมกลุ่ม หมายถึง กลุ่ม คนที่มาร่วมกันทำงานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ฟังตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิก แต่ละคนมีความเท่าเทียมกันในการกำหนดการ ทำงานทุกขั้นตอน ไม่ว่าเป็นการลงทุน การขาย งานอื่น ๆ ของกิจการที่ทำ ตลอดจนการแบ่งรายได้ ให้แก่สมาชิกตามที่ตกลงกัน (การรวมกลุ่มดังกล่าว อาจจดทะเบียนจัดตั้งในรูปสหกรณ์หรือไม่ก็ได้)

10. รายได้

หมายถึง เงินที่ได้รับจากการทำงานหรือ ได้รับจากบุคคลอื่น หรือได้รับจากดอกเบี้ยเงินออม

11. ความเกื้อหนุน

หมายถึง การแสดงความเอื้อเฟื้อ เพื่อแผ้ว หรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นในด้านต่างๆ ได้แก่ การเงิน อาหาร เสื้อผ้า ของใช้ การดูแลในการ ดำรงชีวิตประจำวัน เป็นต้น

12. ผู้รับจ้างดูแลผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

หมายถึง ผู้ที่ได้รับการว่าจ้างให้มาดูแล ผู้สูงอายุ (อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) มีหน้าที่หลักในการดูแลผู้สูงอายุ ในการทำกิจวัตรประจำวันต่างๆ ได้แก่ อาบน้ำ เช็ดตัว ล้างหน้า แปรงฟัน ทำความสะอาดร่างกายหลังการขับถ่าย จัดเตรียมอาหารสำหรับผู้สูงอายุที่ตนดูแล ดูแลทำความสะอาด เสื้อผ้า ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน ของผู้สูงอายุ ฯลฯ

13. บำเหน็จ

หมายถึง เงินที่จ่ายให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน โดยจ่ายให้ครั้งเดียว เมื่อสมาชิกภาพของผู้ปฏิบัติงานสิ้นสุดลง

14. บำนาญ

หมายถึง เงินที่จ่ายให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เป็นรายเดือน เมื่อสมาชิกภาพของผู้ปฏิบัติงานสิ้นสุดลง

15. เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

หมายถึง เงินที่รัฐบาลจ่ายเป็นรายเดือนให้แก่ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และมีสัญชาติไทย ที่มีได้รับเงินรายได้ประจำจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับผู้สูงอายุ โดยรัฐบาลจ่ายตามช่วงอายุ (ตามมติ ครม. 1 ต.ค. 2554) ดังนี้

- ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 – 69 ปี จะได้รับ เบี้ยยังชีพอัตรา 600 บาทต่อคนต่อเดือน
- ผู้สูงอายุที่มีอายุ 70 – 79 ปี จะได้รับ เบี้ยยังชีพอัตรา 700 บาทต่อคนต่อเดือน
- ผู้สูงอายุที่มีอายุ 80 – 89 ปี จะได้รับ เบี้ยยังชีพอัตรา 800 บาทต่อคนต่อเดือน
- ผู้สูงอายุที่มีอายุ 90 ปีขึ้นไป จะได้รับ เบี้ยยังชีพอัตรา 1,000 บาทต่อคนต่อเดือน

หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก คือ

- กรุงเทพมหานคร ; สำนักงานเขตทั้ง 50 เขต
- ต่างจังหวัด ; องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา)

16. เบี้ยยังชีพผู้พิการ

หมายถึง เงินที่รัฐบาลจ่ายเป็นรายเดือนๆ ละ 500 บาท ให้แก่ผู้พิการ ซึ่งหมายถึงบุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือ

เข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทาง การเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องทางอื่นใด มีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่ง ด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ผู้ลงทะเบียนรับเบี้ยผู้พิการต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- มีสัญชาติไทย
- มีภูมิลำเนาหรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ
- ไม่เป็นบุคคลซึ่งอยู่ในความอุปการะของสถานสงเคราะห์ของรัฐ
- ต้องเป็นคนพิการตามความหมายข้างต้นหรือตามความหมายของ พรบ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการ พ.ศ. 2550 (ต้องมีบัตรประจำตัวคนพิการ)

17. กองทุนประกันสังคม

หมายถึง การสร้างหลักประกันในการดำเนินชีวิต ในกลุ่มของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ (ลูกจ้าง) เพื่อรับผิดชอบในการเฉลี่ยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการเจ็บป่วย คลอดบุตร ตาย ทูพพลภาพ สงเคราะห์บุตร ชราภาพหรือว่างงาน เพื่อให้ได้บริการรักษาพยาบาลและมีรายได้อย่างต่อเนื่อง ตาม พรบ.ประกันสังคม พ.ศ. 2533

สิทธิประโยชน์กรณีชราภาพ มีหลักเกณฑ์ดังนี้

- รับบำเหน็จ จ่ายเป็นก้อนครั้งเดียว ; กรณีอายุครบ 55 ปี และความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง โดยจ่ายเงินสมทบไม่ครบ 180 เดือน (15 ปี)
- รับบำนาญ จ่ายเป็นรายเดือนตลอดชีวิต ; กรณีอายุครบ 55 ปี และความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง โดยจ่ายเงินสมทบตั้งแต่ 180 เดือนขึ้นไป (15 ปีขึ้นไป)

18. กลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ

หมายถึง กลุ่มหรือชมรมที่จัดตั้งขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุรวมตัวกันทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เช่น กิจกรรมวันผู้สูงอายุแห่งชาติ 13 เมษายน ของทุกปี

19. กลุ่มอาปนกิจสงเคราะห์

ความหมายตาม พรบ.การอาปนกิจสงเคราะห์ พ.ศ. 2545 หมายถึง กิจการที่บุคคลหลายคนตกลงเข้าร่วมกันเพื่อทำการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันในการจัดการศพ หรือจัดการศพและสงเคราะห์ครอบครัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ตกลงเข้าร่วมกันนั้นซึ่งถึงแก่ความตาย และมีได้ประสงค์จะหาทำไรหรือรายได้เพื่อแบ่งปันกัน

20. รวสำหรับยัดเกาะ

หมายถึง วัสดุหรืออุปกรณ์สำหรับยัดเกาะที่ช่วยให้ผู้สูงอายุพุงตัวในการลุกนั่งหรือยืนเดินได้สะดวกขึ้น ซึ่งอาจเป็นวัสดุที่ทำมาจาก ไม้ สแตนเลส ท่อพีวีซี หรือ เชือกที่ซึ่งใช้ทำราว เป็นต้น

21. ประเภทของที่อยู่อาศัย

หมายถึง ลักษณะของสถานที่ที่ครัวเรือนใช้เป็นที่อยู่อาศัยของบุคคลในครัวเรือนเดียวกัน ได้แก่

1) บ้านเดี่ยว หมายถึง บ้านที่ปลูกอยู่หลังเดียวโดดๆ พร้อมทั้งเรือนครัว โรงรถ เรือนคนใช้ด้วย (ถ้ามี) และเป็นที่อยู่อาศัยของบุคคลในครัวเรือนเดียวกัน หรือบ้านที่ปลูกอยู่หลายหลัง ภายในบริเวณรั้วเดียวกัน และเป็นที่อยู่อาศัยของบุคคลภายในครัวเรือนเดียวกัน

2) ทาวน์เฮาส์/บ้านแฝด/ทาวน์โฮม หมายถึง ตึกที่ปลูกติดต่อกันตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป โดยมีฝาส่วนกันด้านหนึ่งหรือสองด้านขึ้นไป อาจเป็นบ้านชั้นเดียวหรือหลายชั้นก็ได้ ตัวตึกอยู่ลึกเข้ามาจากริมถนน บริเวณที่ว่างหน้าบ้านอาจใช้เป็นที่จอดรถหรือทำประโยชน์อย่างอื่น

3) ตึกแถว/ห้องแถว/เรือนแถว หมายถึง ตึกหรือห้อง หรือเรือนที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยของครัวเรือนปลูกติดต่อกันตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป เรียงติดกันเป็นแถว โดยมีฝาส่วนกันด้านหนึ่งหรือสองด้านขึ้นไปอาจจะเป็นชั้นเดียวหรือหลายชั้นก็ได้ (รวมถึงเรือนแพแถว สำหรับคนงานกรมชลประทานด้วย)

4) ห้องภายในบ้าน หมายถึง ห้องหนึ่งหรือหลายห้องที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยของครัวเรือนหนึ่งๆ ในบ้าน 1 หลัง ซึ่งมีครัวเรือนอาศัยอยู่มากกว่าหนึ่งครัวเรือน โดยมีห้องครัว ห้องน้ำ หรือทางเข้าออก

สู่ที่อยู่อาศัยนั้นอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทุกอย่างร่วมกับครัวเรือนอื่นที่อยู่ภายในบ้านนั้น ทั้งนี้รวมถึงห้องที่อยู่ภายในอาคารซึ่งต้องใช้ห้องน้ำ ห้องครัว หรือทางเข้าออกสู่ที่อยู่อาศัยรวมกับห้องอื่นที่อยู่ภายในอาคารเดียวกัน

5) ห้องภายในสำนักงาน หมายถึง ห้องหนึ่งหรือหลายห้องในส่วนหนึ่งของอาคารหรือสำนักงานหรือโกดังเก็บของ ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยของครัวเรือน เช่น ห้องพักอาศัยของยามในสำนักงาน โรงเก็บไม้ที่คนงานใช้เป็นที่อยู่อาศัย

6) อื่นๆ หมายถึง ที่อยู่อาศัยของครัวเรือนที่ไม่อาจจำแนกเข้าอยู่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งข้างต้น เช่น เพิงใต้สะพาน และบ้านที่คนงานก่อสร้างอาศัยอยู่ชั่วคราว

22. ลักษณะของที่อยู่อาศัย

หมายถึง ที่อยู่อาศัยซึ่งจำแนกได้ตามวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างที่อยู่อาศัยเป็นส่วนใหญ่ โดยแบ่งออกเป็น

1) ตึก หมายถึง สิ่งปลูกสร้างซึ่งใช้คอนกรีต คอนกรีตบล็อก คอนกรีตอัดแผ่น อิฐฉาบปูน หรืออิฐไม่ได้ฉาบปูน

2) ไม้ หมายถึง บ้านที่ใช้ไม้เนื้อแข็งเป็นส่วนประกอบในการก่อสร้างเป็นส่วนใหญ่ ไม้เนื้อแข็ง เช่น ไม้สัก ไม้ยาง ไม้เต็ง ไม้ตะแบก ไม้แดง รวมถึงการใช้ไม้เก่าที่ยังมีสภาพดีนำมาปลูกสร้างใหม่

3) ครึ่งตึกครึ่งไม้ หมายถึง บ้านชั้นล่างเป็นอิฐฉาบปูน หรือคอนกรีต ส่วนชั้นบนเป็นไม้ หรือส่วนหนึ่งเป็นตึกอีกส่วนหนึ่งเป็นไม้ในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน รวมทั้งบ้านที่ข้างล่างเป็นตึก ข้างบนใช้ฝาเซลโลกริต

4) ใช้วัสดุไม่ถาวรในท้องถิ่น หมายถึง บ้านที่ใช้วัสดุไม่ถาวรในการก่อสร้างทั้งหมด หรือส่วนใหญ่ ได้แก่ วัสดุที่ได้ตามท้องถิ่น เช่น แฝก ใบตองตึง ไม้ไผ่ ไม้รวก เป็นต้น

5) ใช้วัสดุใช้แล้ว/วัสดุเหลือใช้ หมายถึง บ้านที่ใช้วัสดุที่ใช้งานอย่างอื่นมาแล้ว เช่น เศษไม้ สังกะสี ใช้แล้ว แผ่นโปสเตอร์ ฯลฯ มาปะติดปะต่อกันเป็นบ้าน

ข้อสังเกต กรณีที่อยู่อาศัยของครัวเรือนเป็นบ้านเดี่ยวหลายหลัง การพิจารณาลักษณะของที่อยู่อาศัยให้พิจารณาจากบ้านหลังที่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่